

8 KASIM 1988

KÜLTÜR-

MSÜ'de üç boyutlu bir çalışma gerçekleştiren Özdemir Altan:

Uyum, başımızın derdi

Özdemir Altan'ın, Mimar Sinan Üniversitesi Osman Hamdi Salonu'nun 30 metre karelik panosu üstünde gerçekleştirdiği üç boyutlu çalışma bu hafta sonuna kadar görülebilecek. Çoksesliliği, birlikte nefes alan farklı seslerin olumlu varlığı dönüşebilmesi olarak gören Altan, uyum ve uyuşmanın sanatta uyusukluğa ve uyumaya vardığı kanısında.

Doç. TOMUR ATAGÖK

Türkiye koşullarının garip bir cilvesi olarak bugün dikkatlerden uzaklaşmış İstanbul Radyoevi'nde bulunan 24 metre karelik ve Özdemir Altan'ın kendi deyişimiyle "Ne benim ne de başkasının bir daha yapamayacağı" halılarını 1971'de sergilemiş olduğu Mimar Sinan Üniversitesi'nin Osman Hamdi Salonu'nun 30 metre karelik panosu üzerinde bu kez de Türkiye'de önemli bir sanat olayının, Özdemir Altan tarafından gerçekleştirilmesine tanık olduk. 24 Ekim 1988 tarihindeki bu çalışma geniş yüzey üzerine 3 boyutlu bir uygulamaydı. Bilineceği üzere sanatçı, son yıllarda yoğunlaşan bir ısrarla sanat yapıtını meydana getiren öğelerin farklı mantık, köken ve yapıardan oluştuğunu savunmakta; Batı düşünce biçimindeki çoksesliliğin randımanını uyuma değil, birlikte nefes alan farklı seslerin olumlu varlığına dönüşebilmesine bağlamaktadır. Sanatçıya göre "başımızın derdi" olan "uyum", "uyuşma" (mutabık kalma), hatta "uyusukluk", "uyuma" anlamlarının çağrışımlarıyla yüzeyde boğulup kalmamasına neden olmaktadır. Sanatı oluşturan parçaların bir araya getirilişi anında,

ÖZDEMİR ALTAN'IN MANİFESTOSU — Özdemir Altan son çalışmasını bir manifesto olarak kalabalık bir izleyici topluluğu karşısında gerçekleştirdi. Altan'ın çalışması, bir "happening" olmaktan çok, geniş bir yüzeyde üçüncü boyutu içeren, farklı kökenli nesnelerin sanat yapıtı içinde nasıl yer alabileceğini gösteriyordu.

"bütün" uyum adına usulleştirilmekte, sıradanlaştırılmakta, hatta pısrık ilişkiler içinde yok edilmektedir. O halde sanat, üçüncü ve dördüncü boyutu, derinliği kurabilmek için uyuşmayan maddelerin uzlaşmaz ilişkileriyle bir araya getirilebilme hüneridir.

Özdemir Altan, bu kapsamdaki son çalışmasını bir manifesto olarak kalabalık bir izleyici karşısında gerçekleştirdi. Çalışmada her türlü teknik, madde ve düşünce farklılığı uygulanırken, Altan bu kez maddeler arasındaki mesafeyi sınırsızlaştırmak amacıyla maddelerin birbirinden habersiz olmaları bir yana, uygulama sabahı 10 genç sanatçının hazırlayıp getireceği kendisinin bile bilmediği sanat nesnelerini büyük bir yüzeyin boşluğunda birleştirmektedir. Bir gün önce, 50 yıldır sürekli resim yapan bir elin çevikliğiyle, serbest fırça tekniğinde müdahale ettiği fon üzerinde, izleyiciler

karşısında, kendisinin hazırladığı, yıllar boyu toplamış olduğu nesnelere ve o sabah kendisine getirilen sanat nesnelere gün boyunca büyük bir içtenlikle daha önce planlanmamış yerlerini aldı. Birbirinden az farklı, hatta birbirinin aynı elemanlarla sanatın yapıldığı ortamımızda, böylece bir sanatçı farklı yapı ve mantığın sanatın özünü oluşturduğu savını bizlere canlı olarak örnekledi.

Özel bir anlatımı amaçlamayan "Yapıtımıza zorla anlam yükleyemeyiz; onun kendi anlamını yaratmasına izin verilmelidir" demektedir.

Bütün bunların yanı sıra Altan'ın savları içinde başlıca maddeyi oluşturan çok farklı mantıkların kurgusu için gösterilen kapasite, ön plana geçen kendisiyle 11 sanatçının farklı mizacı, Altan'ın kişiliğinin denetiminde en yüksek performansa ulaşmaktadır.

Çağdaş dünya sanatını yakından izleyenlerin bildiği gibi Dada'dan başlayarak günümüze varan sanat anlayışları içinde başta, Pop-Art sanatçıları, olağanı, sanat nesnesi olarak düşünmüş; sanat nesnesinin kutsallığını yok ederken izleyicinin dikkatini günlük nesnelere yöneltmişlerdir. Jasper Johns, Andy Warhol toplumu tüketimi için üretilmiş nesnelere sanat nesnesi olarak yeniden ortaya koyarken, Rauschenberg iki ve üç boyutu birlikte içeren yapıtları var etmiştir. Ancak son yıllarda canlı varlık, hatta sanatçının kendisi, sanat eyleminin içinde işlevler üstlenmişken, Altan, farklı bir yaklaşımla insanı sanat öğesi olarak kullanmaktadır.

Daha önce kayıtlarda olmayan böyle bir etkinliği gerçekleştiren Özdemir Altan, burada, bazılarının düşünebileceği gibi, bir "happening"den çok, geniş bir yüzeyde üçüncü boyutu içeren, farklı kökenli nesnelerin sanat yapıtı içinde nasıl yer alabileceğini gösteriyordu. Diğer sanatçıların nesne ve yardımcıları birleştiren eylemi bir "happening"ci gibi yaşamı ve sanatı yönlendirici ve bütünleştirici değil, değişik düşünce ve estetik yaklaşımların sanat yapıtı içinde nasıl yer alabileceğini belirlemeye yönelikti. Bu nedenle kendisinin farklı bir boyut olarak değerlendirdiği çok farklı yapıdaki hareket halindeki canlı varlığı, torununu panoya monte etmektedir. Daha sonra yapıtın içinde koşacak olan çocuk, yapıtın nihai (definitif) olmayıp aksine her an değiştirilebileceğine değinmektedir. Çocuğun koşması "happening"deki gibi bir sanat eylemi olmayıp sanat öğelerinin herhangi bir yerde bulunabileceğinin doğruluğunu göstermektedir.

Toplumumuzun her alanda beklediği öncülerden birisine Özdemir Altan'ın kişiliğinde kaçınılmaz kez tanık olmaktadır. Ne mutlu yıllar önce yolları tıkamış kayaları yerinden oynatabilenlere!

İFSAK'ta ayın fotoğrafı İFSAK her ay üyelerinin çalışmaları arasından ayın fotoğrafını seçiyor. Ekim ayı için yapılan değerlendirmede, Mehmet Kismet'in tek seçiciliğini yaptığı siyah-beyaz baskı dalında iki çalışmasıyla Erdal Yazıcı (yukarıda), birer yapıtlarıyla Sedat Doğanalp, Uluç Özgüven ve Faruk Akbaş ayın fotoğrafçıları arasına girdiler. İleriş Tezer'in tek seçiciliğini yaptığı saydam dalında Faruk Akbaş, Hakan Kızılcıkoğlu, Yüksel Erselter, Celal Deniz ve Şirin Küçüktabak'ın yapıtları ekim ayının başarılı yapıtları seçildi.

